

Oponentní posudek na diplomovou práci

„KOMUNIKACE RODIČŮ A DĚTÍ V REKONSTRUOVANÉ RODINĚ“,

kterou předkládá Mgr. Kateřina Matoušková

Problematika vztahů v rodině, rodičovské styly výchovy, komunikace mezi rodiči a dětmi, působení rodiny na rozvoj dětí a různé aspekty jejich socializace a individuace nemůže přestat být aktuální. Tím, jak se proměňují společenské vztahy, svět se stává otevřenějším i složitějším, tak i rodinné vztahy mohou získávat nové podoby či formy (dětí nesezdaných rodičů, děti žijící s jedním vlastním rodičem, děti ve střídavé péči po rozvodu rodičů, děti ve složených rodinách...). Autorka se věnuje psychologicky bohaté problematice na straně dětí i rodičů, a je to o to cennější, že – jak sama uvádí – v poslední době podobně zaměřených studií u nás není mnoho.

Diplomová práce je tradičně členěná na část teoretickou a empirickou, je přiměřeně rozsáhlá (99 stran textu, 9 i několikastránkových příloh), je střídavě, ale věcně správně v teoretické části strukturovaná. Ve shodě se zásadním zaměřením práce se teoretická část poměrně stručně, ale věcně adekvátně věnuje problematice výchovných stylů a vybraným charakteristikám složené rodiny. Zatímco kapitola o rodičovských stylech výchovy je zpracovaná vcelku standardně, těžiště práce vidím ve 3. kapitole, ve které důkladně operacionalizuje pojem složená rodina a psychologicky relevantně uvádí specifické podmínky vztahů v těchto rodinách. Dokládá to řadou výzkumných výsledků ze zahraniční literatury. V teoretické části autorka pracovala s přiměřeně rozsáhlým souborem odborných pramenů a vytvořila vhodné poznatkové předpoklady pro realizování vlastního výzkumu. Domnívám se však, že lepším zpracováním dat se mohla vyhnout dlouhým volným citacím z prací různých autorů (např. s. 39-45 jsou kontinuálně uvedeny poznatky jen z 1 titulu – Golishová, 2003). U citovaných výsledků zahraničních výzkumů by čtenář ocenil důsledné uvádění počtu respondentů, se kterým autor/autoři pracoval/li a hlavní metody výzkumu.

Empirická část je obsahem 4. kapitoly, která celkem překvapivě nese název Komunikace ve složené rodině. Chybí uvedení cíle/cílů výzkumu diplomového projektu, hypotézy jsou formulovány až za popisem použitých metod a popisem souboru respondentů a v prezentované podobě nemají charakter hypotéz, ale spíše předpokladů, což ovšem odpovídá počtu respondentů a skutečnosti, že výzkumy složených rodin u nás nejsou časté. Očekávám, že se diplomandka k těmto metodologickým nesrovnalostem vyjádří při obhajobě práce. Soubor respondentů je dobře popsán a bylo mimořádně obtížné splnit kriteria jejich výběru, což se autorce povedlo. Dobře jsou popsány i použité metody výzkumu.

Výsledky výzkumu jsou prezentovány přehledně, nejprve se týkají výchovných stylů ve složených rodinách, potom postavení členů rodiny v rodinném systému. Údaje o rodičovských stylech výchovy zajímavě srovnává s výsledky rozsáhlejšího šetření, ale s tím, že její soubor tvořilo jen 27 respondentů (srovnávací soubor více jak 2000 respondentů). Odlišnosti ve výsledcích autorka adekvátně reflektuje (velikost souboru a věk respondentů). Postřehy dětí pěkně ilustrují konkrétní situace ve složených rodinách z jejich pohledu. Domnívám se, že Diskuzi mohlo předcházet shrnutí výsledků realizovaného empirického šetření. Diskuze naplňuje očekávání. Závěr je snad až příliš stručný.

Z formálního hlediska ještě doplňuji, že nejsou vždy jasně označené zejména konce citovaných zdrojů (např. s. 56), že přece jen chybí v obsahu práce rozdělení na část teoretickou a empirickou, že v teoretické i empirické části se autorka rozhodně více zabývala styly výchovy a méně komunikací ve složené rodině, jak se její diplomová práce nazývá.

Otázky pro diskuzi:

- V souladu s dílčími výsledky (Golishová, 2003, s. 39) lze považovat společné činnosti rodičů a dětí za protektivní faktor pro složené rodiny?
- Výsledky výzkumu stylů výchovy ve složených rodinách (Crosbie-Burnettová, Giles-Simsová, 1994, s. 52 a násl.) vedl autorky, aby zjištěné styly poněkud jinak nazvaly a opírají se při tom i o právní aspekty postavení rodičů ve složených rodinách. Lze to považovat za psychologicky relevantní? Platí to i pro ČR?
- Které výsledky výzkumu autorka považuje za důležité pro výchovu dětí ve složených rodinách u nás?

Diplomový projekt se zabýval velmi aktuální tematikou, přinesl řadu zajímavých údajů, představil výsledky velmi pracného výzkumného šetření. Výše uvedené připomínky a celkové hodnocení práce to respektují.

Závěr:

Kateřina Matoušková předložila práci, která **splňuje požadavky na diplomové práce kladené**. Doporučuji proto, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie UK FF v Praze. Zároveň navrhuji tuto diplomovou práci hodnotit známkou **velmi dobře**.

Praha 9. 5. 2015

doc. PhDr. Ilona Gillernová, CSc.